

جمهوری اسلامی ایران
مدیریت حوزه علمیه استان قم
مدارک علمی
رساله علمی سطح ۴/

موضوع :

بررسی تطبیقی مبانی تکنولوژی آموزشی در غرب و اسلام

استاد راهنما:

حجت الاسلام و المسلمین دکتر نوذری

استاد مشاور:

حجت الاسلام و المسلمین دکتر رضا نژاد

نگارنده:

محمد جنّاتی

سال تدوین:

دیماه ۱۳۹۴

چکیده

رساله علمی حاضر با موضوع «بررسی تطبیقی مبانی تکنولوژی آموزشی در غرب و اسلام» با هدف بررسی و معرفی تحلیلی مبانی اصیل تکنولوژی آموزش در اسلام تدوین شده است. تکنولوژی همان روشهای ماهرانه و علمی در آموزش است و در اصطلاح، تکنولوژی آموزشی عبارت است از: نظریه و عمل طراحی (تهیه)، تولید، استفاده (کاربرد)، مدیریت و ارزشیابی فرایندها و منابع یادگیری و مراد از مبانی در تکنولوژی آموزشی آن قواعدی است که به منزلهی راهنمای عمل و تدابیر تعلیمی و تربیتی هدایتگر آموزش است که همان قانونمندیهای شناخته شده در علوم اسلامی و غربی است بنا بر این موضوع سؤال تحقیق این است که مبانی تکنولوژی آموزشی در اسلام و غرب چه شباهتها و چه تفاوتهایی دارد و در جهت تبیین رساله از روش توصیفی تحلیلی و مقایسه استفاده شده است که در آن ضمن توصیف اطلاعات گردآوری شده مقایسه شده و شیوهی تجزیه و مقایسه ی داده ها بر اساس استنتاج یا استدلال صورت می پذیرد و گرد آوری اطلاعات از طریق مراجعه به منابع کتابخانه ای شامل کتاب و مقاله آثار الکترونیکی انجام می شود و فیش ابزار گرد آوری اطلاعات است. به نظر نگارنده تکنولوژی آموزشی در اسلام و غرب تفاوتها و شباهتهایی دارد و به عنوان فرضیه به بیان اثبات آن می پردازم و در نتیجه شباهتها و تفاوتهای تکنولوژی آموزشی در دیدگاه، رویکرد، راهبرد، نقش آموزش، محور آموزش، نقش یادگیرنده و فراگیر و محیط آموزشی در اسلام و غرب تبیین می شود و تفاوتهای آثار تکنولوژی در حاکمیت الهی، تربیت، تمدن سازی، اقتصاد، خانواده، عدالت، هویت های انسانی، اخلاق، آزادی، سیاست، فرهنگ و معیشت و شباهتهای در مبانی آموزش بین اسلام و غرب بیان می شود و در نتیجه اسلام با غرب در برخی مبانی شباهت دارد و ماحصل آنکه می توان با تطبیق و تلفیق برخی از مبانی اسلام و غرب به تولید علم تکنولوژی آموزشی اسلامی دست یافت.

چون در تکنولوژی غربی بر تسامح مبانی در مقام نظر و عمل تقسیم نموده و شامل دیدگاه، رویکرد، راجبرد و زمینه آموزش و نظام ارائه است ما طبق همین مؤلفه های مبانی اسلام را نیز بر غرب مقایسه کرده ایم زیرا که در تکنولوژی آموزشی غربی مبانی شامل دیدگاه، رویکرد، راهبرد و سایر مؤلفه های در مقام عمل نیز می شود.

فهرست مطالب

چکیده ۵

فصل اول: معرفی تحقیق

مقدمه فصل اول ۱۸

سؤال تحقیق: ۱۸

روش شناسی تحقیق: ۱۸

یافته های تحقیق: ۱۸

مبانی تکنولوژی آموزشی ۱۹

تکنولوژی آموزشی: ۱۹

تعریف دانش تکنولوژی آموزشی: ۲۰

مبانی اسلامی : ۲۰

مبانی غربی: ۲۱

۱/۱- بیان مسأله: ۲۳

۱/۱/۱- بیان تکنولوژی آموزشی: ۲۳

۱/۱/۲- استخراج مبانی اسلامی ۲۴

۱/۱/۳- مقایسه ی بین مبانی اسلامی و غربی و بیان تفاوتها و شباهتها ۲۵

۱/۲- هدف تحقیق بیان نقاط مشترک و تمایز تکنولوژی در اسلام و غرب ۲۵

۱/۳- سؤالهای تحقیق ۲۵

سؤال اصلی:	۲۵
سؤالات فرعی:	۲۵
۱/۴- روش شناسی تحقیق	۲۶
۱/۵- پیشینه تحقیق	۲۶
۱/۶- ضرورت تحقیق	۲۸
۱/۷- مفاهیم کلیدی	۲۹
۱- مبانی:	۲۹
۲- مراد از تکنولوژی آموزشی	۳۱
الف: تعریف تکنولوژی:	۳۱
ب: تعاریف آموزش:	۳۳
تعریف تکنولوژی آموزشی:	۳۴
۳- مراد از مبانی تکنولوژی آموزشی در اسلام و غرب	۳۴

فصل دوم: بیان مبانی تکنولوژی آموزشی از دیدگاه غرب

مقدمه فصل دوم:	۳۷
۲/۱- مبانی نظریه رفتارگرایی و تحلیل آن	۳۸
۲/۱/۱- معرفی رویکرد رفتارگرایی	۳۸
۲/۱/۲- مبانی رویکرد رفتارگرایی	۳۹
۱- فلسفه زبانی	۳۹
۲- اثبات گرایی (Positivism)	۴۰
۳- تجربه گرایی (Empiricism)	۴۰
۴- عملگرایی:	۴۱
۵- واقع گرایی یا (عینیت گرایی):	۴۱
۶- مبانی یادگیری رفتارگرایی:	۴۱

۴۴	۲/۱/۳- رویکرد رفتارگرایی
۴۵	۲/۱/۴- راهبرد آموزشی رفتارگرایی
۴۶	۲/۱/۵- زمینه آموزشی رفتار گرایی
۴۷	۲/۱/۵/۱- محور و محتوا
۴۷	محتوای آموزشی رفتار گرایی
۴۸	۲/۱/۶- نقش آموزشگر و یادگیرنده
۴۸	نقش یادگیرنده:
۴۹	۲/۱/۷- نظام ارائه و محیط آموزشی رفتارگرایی
۴۹	۲/۱/۷/۱- نظام ارائه :
۵۰	۲/۱/۷/۲- محیط ارائه:
۵۱	۲/۱/۷/۳- هدف و طراحی رفتارگرایی
۵۲	۲/۲- مبانی نظری رویکرد شناخت گرایی
۵۳	۲/۲/۱- معرفی رویکرد شناختگرایی
۵۴	۲/۲/۲- مبانی رویکرد شناختگرایی
۵۴	۱- پدیدار شناسی و وجود گرایی
۵۵	۲- معرفت شناسی تعبیری یا تفسیری
۵۵	۳- هرمنوتیک
۵۶	۴- روانشناسی شناختی
۵۷	۵- روانشناسی گشتالت
۵۸	۶- مبنای زیست شناسی (سیستمی باز)
۶۰	۷- گشتالت:
۶۱	۸- بازنمایی ذهنی
۶۲	۲/۲/۳- رویکرد آموزشی شناختگرایی
۶۵	۲/۲/۴- راهبرد آموزشی شناختگرایی

- ۶۷ ۲/۲/۵ - زمینه آموزشی شناختگرایی
- ۶۷ ۲/۲/۵/۱ - محور آموزش شناختگرایان
- ۶۸ ۲/۲/۶ - نقش آموزشگر و یادگیرنده شناختگرایی
- ۶۸ ۱- نقش آموزشگر؛
- ۶۹ ۲ - نقش یادگیرنده شناختگرایی:
- ۷۰ ۲/۲/۷ - نظام ارائه و محیط آموزشی شناختگرایی
- ۷۰ ۲/۲/۷/۱ - نظام ارائه:
- ۷۲ ۲/۲/۷/۲ - محیط آموزشی شناختگرایی
- ۷۳ ۲/۲/۷/۳ - ارزشیابی و بازخورد:
- ۷۳ ۲/۲/۷/۴ - هدف شناختی
- ۷۴ ۲/۲/۷/۵ - طراحی آموزش شناخت گرایانه
- ۷۵ ۲/۳ - مبانی سازنده گرایی
- ۷۵ ۲/۳/۱ - معرفی رویکرد سازندگی
- ۷۷ ۲/۳/۲ - مبانی رویکرد سازنده گرایی
- ۷۷ ۱- نظریه های انتقادی
- ۷۹ ۲- پست مدرنیسم
- ۸۱ ۳ - عملگرایی (آزمایشگرایی)
- ۸۲ ۴- مبنای بازسازی اجتماعی
- ۸۲ ۵- معرفت شناسی نسبیّت گرایی
- ۸۳ ۶- انسان گرایی
- ۸۴ ۷- مبنای دیدگاههای اجتماعی شامل:
- ۸۴ الف- اجتماعی یا دیالکتیکی
- ۸۴ ب- اجتماعی فرهنگی
- ۸۴ ج- بازسازی اجتماعی

- ۸- مبنای سازنده گرایی در یادگیری ۸۵
- الف- یادگیری معنی دار ۸۷
- ب- یادگیری فعال - موقعیتی ۸۷
- ۹- سازنده گرایی روانشناختی یا درون زاد ۸۸
- ۱۰- سازنده گرایی برون زاد: ۸۹
- ۱۱- سازنده گرایی اجتماعی یا دیالکتیکی ۸۹
- ۱۲- سازنده گرایی رادیکال ۹۰
- ۲/۳/۳- رویکرد آموزشی سازنده گرایی ۹۱
- ۲/۳/۴- راهبردهای آموزشی سازنده گرایی ۹۵
- ۲/۳/۵- زمینه آموزشی سازنده گرایی ۹۹
- ۲/۳/۵/۱- محور و محتوای آموزش سازنده گرایی ۱۰۲
- ۲/۳/۵/۲- محتوای آموزش سازنده گرایی ۱۰۲
- ۲/۳/۶- نقش آموزشگر و یادگیرنده در سازنده گرایی ۱۰۳
- ۲/۳/۶/۱- نقش آموزشگر ۱۰۳
- ۲/۳/۶/۲- نقش یادگیرنده ۱۰۵
- ۲/۳/۷- نظام ارائه و محیط آموزشی در سازنده گرایی ۱۰۶
- ۲/۳/۷/۱- الگوهای سازنده گرایی: ۱۰۸
- ۲/۳/۷/۲- ارزشیابی در نظام ارائه سازنده گرایی ۱۰۹
- ۲/۳/۷/۳- محیط آموزشی سازنده گرایی ۱۱۰
- ۲/۳/۷/۴- هدف سازنده گرایی ۱۱۲
- ۲/۳/۷/۵- طراحی سازنده گرایی ۱۱۴
- ۲/۴- تحلیل و بررسی نهایی غرب ۱۱۶
- ۲/۴/۱- تحلیل و بررسی رفتار گرایی: ۱۱۶
- ۲/۴/۱/۱- نقاط قوت: ۱۱۶

- ۱۱۶.....۲/۴/۱/۲- نقاط ضعف رفتار گرایی:.....
- ۱۱۶.....انتقاد از اثبات گرایی، تجربه گرایی تحلیلی.....
- ۱۱۷.....انتقاد به شناخت و یادگیری رفتارگرایی.....
- ۱۱۷.....اشکال به پژوهش های تربیتی بر حیوانات.....
- ۱۱۸.....۲/۴/۱/۳- واکنش غرب در برابر رفتارگرایی:.....
- ۱۱۹.....۲/۴/۲- تحلیل و بررسی شناختگرایی.....
- ۱۱۹.....۲/۴/۲/۱- نقاط قوت شناختگرایی.....
- ۱۲۰.....۲/۴/۲/۲- نقاط ضعف شناختگرایی.....
- ۱۲۱.....انتقاد میلر به نداشتن هدف دقیق:.....
- ۱۲۲.....تحلیل راهبرد آموزش برنامه ای و براساس کامپیوتر.....
- ۱۲۳.....۲/۴/۳- تحلیل و بررسی مبانی دیدگاه سازنده گرایی:.....
- ۱۲۳.....۲/۴/۳/۱- نقاط قوت سازنده گرایی:.....
- ۱۲۶.....مزایای آموزش الکترونیکی بر پایه تفکر لیبرالیسم:.....
- ۱۲۶.....۲/۴/۳/۲- نقاط ضعف مبانی سازنده گرا.....
- ۱۳۵.....۲/۴/۳/۳- بررسی فروپاشی اخلاقی و اجتماعی غرب در اثر تکنولوژی.....
- ۱۳۶.....۲/۴/۳/۴- توسعه نابرابر و فقر بر اثر عدم تناسب تکنولوژی.....
- ۱۳۶.....۲/۴/۳/۵- بن بست تکنولوژی.....
- ۱۳۷.....۲/۴/۳/۶- نظام خانواده متأثر از تکنولوژی آموزشی غرب و اسلام.....
- ۱۳۸.....۲/۴/۳/۷- نقد و بررسی آثار تکنولوژی برجسیت.....
- ۱۴۰.....۲/۴/۳/۸- تحلیل و بررسی نگاه سکولاری به فرایند آموزش و تربیت.....
- ۱۴۱.....۲/۴/۳/۹- جبرگرایی تکنولوژی در نظرات انتقادی و لیبرالیسمی غربی.....
- ۱۴۴.....۲/۴/۳/۱۰- بررسی سازگاری نظام زندگی آموزش با تکنولوژی جدید.....
- ۱۴۵.....۲/۴/۳/۱۱- اصول ناقص تکنولوژی غربی.....
- ۱۴۶.....۲/۴/۳/۱۲- تحلیل و بررسی مدارس هوشمند.....

۱۴۷.....	نتیجه گیری:
۱۴۹.....	جمع بندی نهایی:

فصل سوم: مبانی تکنولوژی آموزشی در اسلام

۱۵۱.....	درآمد فصل سوم:
۱۵۲.....	۳/۱- مقدمه:
۱۵۲.....	۳/۲- مبانی نظری اسلام در آموزش شامل:
۱۵۲.....	۳/۲/۱- مبنای وحی گرایي
۱۵۳.....	۳/۲/۱/۱- اهمیت و ضرورت دین مداری در تکنولوژی آموزشی
۱۵۴.....	۳/۲/۱/۲- قلمرو وحی در تکنولوژی آموزشی
۱۵۹.....	۳/۲/۱/۳- تبیین و بررسی وحی گرایي
۱۶۲.....	۳/۲/۲- مبنای تربیت و تزکیه
۱۶۷.....	۳/۲/۲/۱- اصول تربیت اسلامی
۱۶۷.....	۳/۲/۲/۲- حدود و قلمرو ساحت تربیت اجتماعی و سیاسی در اسلام
۱۶۸.....	۳/۲/۲/۳- ثمرات و راهکارهای توجه به تربیت در اسلام
۱۷۰.....	۳/۲/۳- مبنای عقل محوری، حکمت محوری
۱۷۳.....	۳/۲/۳/۱- ارزش و جایگاه عقل گرایي و حکمت گرایي از نگاه اسلام
۱۷۴.....	۳/۲/۳/۲- بیان ارزش عقل گرایي در اسلام
۱۷۶.....	۳/۲/۴- مبنای عدالت محوری
۱۷۷.....	۳/۲/۴/۱- تبیین و بررسی روایات عدالت آموزشی
۱۷۸.....	۳/۲/۴/۲- تبیین عدالت آموزشی
۱۸۱.....	۳/۲/۵- مبنای هستی شناسی
۱۸۵.....	۳/۲/۶- مبنای انسان شناسی
۱۸۷.....	۳/۲/۶/۱- توجه اسلام به تنوع استعدادها

- ۱۸۹.....۳/۲/۶/۲- انسان سازی هدف انسان شناسی
- ۱۹۰.....۳/۲/۶/۳- ادراکات غیر حسی انسان
- ۱۹۱.....۳/۲/۷- مبنای روانشناختی اسلامی
- ۱۹۴.....۳/۲/۸- مبنای جامعه شناختی اسلام به امر آموزش
- ۱۹۵.....۳/۲/۹- مبنای ارزش شناسی
- ۱۹۷.....۳/۲/۹/۱- ارزش شناسی علم در اسلام
- ۱۹۹.....۳/۲/۹/۲- بیان آیات و روایات ارزش شناسی اسلامی
- ۲۰۰.....۳/۳- رویکرد آموزشی اسلامی
- ۲۰۱.....۳/۳/۱- وحدت مداری
- ۲۰۲.....۳/۳/۲- راهکار اسلام بر ای شکل گیری رویکرد وحدت
- ۲۰۳.....۳/۳/۳- تمدن سازی اسلامی
- ۲۰۵.....۳/۳/۴- تبیین و بررسی رویکرد اسلامی
- ۲۰۶.....۳/۳/۵- انسان سازی
- ۲۰۷.....۳/۳/۶- صلح محوری
- ۲۰۹.....۳/۴- راهبردهای آموزشی اسلامی
- ۲۰۹.....۳/۴/۱- راهبرد بومی سازی:
- ۲۱۱.....۳/۴/۲- جهانی شدن از نگاه اسلام
- ۲۱۳.....۳/۴/۳- راهکارهای اسلام در جهت بومی سازی تکنولوژی
- ۲۱۴.....۳/۴/۴- حوزه های دین شناسی و تکنولوژی
- ۲۱۵.....۳/۴/۵- حوزه هنر و زیبایی شناختی اجتماعی
- ۲۱۵.....۳/۴/۶- نرم افزارهای اداره حکومت
- ۲۱۶.....۳/۴/۷- سبک و شیوه زندگی اسلامی و تکنولوژی آموزشی
- ۲۱۶.....۳/۵- محور آموزش از منظر اسلام
- ۲۱۶.....۳/۵/۱- تبیین چگونگی آموزش در اسلام

- ۳/۵/۲- اصول کلی آموزش از منظر اسلام..... ۲۱۷
- ۳/۵/۳- محتوای آموزشی در اسلام..... ۲۱۸
- ۳/۵/۴- بررسی آزادی و عدالت آموزشی..... ۲۱۹
- ۳/۵/۵- نقش اسلام در آموزش غیر رسمی..... ۲۲۱
- ۳/۵/۶- آموزش مستمر و مادام العمر در اسلام..... ۲۲۴
- ۳/۵/۷- تبیین مواد آموزشی در اسلام..... ۲۲۵
- ۳/۵/۸- برنامه ریزی درسی اسلامی..... ۲۲۸
- ۳/۵/۹- زبان آموزش..... ۲۲۸
- ۳/۵/۱۰- رسانه های آموزشی در اسلام..... ۲۲۹
- ۳/۶- نقش آموزشگر و یادگیرنده در اسلام..... ۲۳۱
- ۲۳۲- وظیفه ی معلم عبارت است از:
- ۳/۷- نظام ارائه و محیط آموزشی در اسلام..... ۲۳۵
- ۳/۷/۱- ویژگی های اصلی مدرسه ی اسلامی..... ۲۳۵
- ۳/۷/۲- ویژگی های محیط آموزشی اسلامی..... ۲۳۶
- ۱- تعاون بر خوبی و تقوا:..... ۲۳۷
- ۲- عدالت محوری:..... ۲۳۷
- ۳- ایمن و قابل اطمینان بودن..... ۲۳۸
- ۴- کفویت و تناسب..... ۲۳۹
- ۵- استفاده از فن آوریهای جدید آموزشی..... ۲۴۰
- ۳/۷/۳- نظام ارائه تکنولوژی آموزشی در حکومت اسلامی..... ۲۴۱
- ۳/۸- تحلیل و بررسی نهایی مبانی اسلامی..... ۲۴۶
- ۳/۸/۱- مقایسه ی ابعاد تکنولوژی در اسلام و غرب..... ۲۴۶
- ۳/۸/۲- بررسی جنسیت و آموزش در اسلام و غرب..... ۲۴۸
- ۳/۸/۳- تحلیل و بررسی ارزش شناسی علم در اسلام و غرب..... ۲۵۰

۲۵۲.....	۳/۸/۴- تحلیل و بررسی عدالت آموزشی اسلامی
۲۵۴.....	۳/۸/۵- تحلیل عقل گرایی در اسلام
۲۵۷.....	۳/۸/۶- بررسی وحی گرایی و دین مداری در آموزش اسلامی
۲۵۹.....	۳/۸/۷- بن بست تکنولوژی
۲۶۰.....	۳/۸/۸- نظام خانواده متأثر از تکنولوژی آموزشی غرب و اسلام
۲۶۱.....	۳/۸/۹- بررسی آثار تکنولوژی برجنسیت
۲۶۲.....	۳/۸/۱۰- تحلیل و بررسی نگاه اسلامی و سکولاری به فرایند آموزش
۲۶۴.....	۳/۸/۱۱- تحلیل نظریه اسلام در مورد پذیرش تکنولوژی و علوم جدید
۲۶۶.....	۳/۸/۱۲- بررسی سازگاری نظام آموزش با تکنولوژی جدید

فصل چهارم: تفاوتها و شباهتهای مبانی تکنولوژی آموزشی اسلام و غرب

۲۶۹.....	مقدمه فصل چهارم:
۲۷۰.....	۴/۱- نتیجه گیری:
۲۷۱.....	۴/۲- جدولها
۲۷۸.....	۴/۳- شباهتهای اسلام و غرب در تکنولوژی آموزشی :
۲۸۱.....	منابع

فهرست جداول

جدول شماره ۱/۱.....	۳۵
جدول ۲/۱.....	۱۴۹
جدول شماره ۳/۱.....	۲۶۷
جدول شماره ۴/۱: تفاوت‌های تکنولوژی آموزشی اسلام و غرب.....	۲۷۱
جدول شماره ۴/۲: تفاوت اسلام و رفتارگرایی.....	۲۷۴
جدول شماره ۴/۳: تفاوت اسلام و شناختگرایی.....	۲۷۴
جدول شماره ۴/۴: تفاوت اسلام و سازنده گرایی.....	۲۷۵
جدول شماره ۴/۵: مقایسه مبانی اسلام و دیدگاه‌های غرب.....	۲۷۶
جدول شماره ۴/۶: مقایسه رویکردها.....	۲۷۷
جدول شماره ۴/۷: مقایسه راهبردهای آموزشی اسلام و غرب.....	۲۷۷
جدول شماره ۴/۸: تفاوت‌های محور و محتوای آموزش اسلام و غرب.....	۲۷۸